

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ЦЕНТРАЛЬНОУКРАЇНСЬКИЙ
НАЦІОНАЛЬНИЙ ТЕХНІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
(ЦНТУ)

Кафедра економіки, підприємництва
та готельно-ресторанної справи
СИЛАБУС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Назва курсу	ЕКОНОМІЧНА БЕЗПЕКА ТА УПРАВЛІННЯ РИЗИКАМИ В ТОРГОВЕЛЬНОМУ ПІДПРИЄМНИЦТВІ
Викладачі	Руслана ЖОВНОВАЧ, доктор економічних наук, професор, завідувач кафедри маркетингу та економічної теорії
Рівень вищої освіти, галузь знань, спеціальність, освітня програма	Рівень вищої освіти: другий (магістерський) Галузь знань: D «Бізнес, адміністрування та право» Спеціальність: D7 «Торгівля» Освітньо-професійна програма: «Підприємництво, торгівля та логістика»
Контактний телефон викладача	+38(050)-972-78-73
E-mail:	Ruslanaz1977@gmail.com
Обсяг та ознаки дисципліни	Обов'язкова освітня компонента, змістових модулів – 2. Форма контролю: залік. Загальна кількість кредитів – 5, годин – 150, у т.ч. лекції – 32 години, практичні заняття – 32 години, самостійна робота – 86 годин. Формат: очний (offline / face to face) / дистанційний (online). Мова викладання: українська.
Консультації	Консультації проводяться відповідно до Графіку, розміщеному в інформаційному ресурсі moodle.kntu.kr.ua; у режимі відеоконференцій Zoom, через електронну пошту, Viber, Messenger, Telegram за домовленістю.
Пререквізити	Особливі вимоги відсутні, але ефективність засвоєння змісту дисципліни значно підвищиться, якщо здобувач володіє знаннями з Інформаційно-аналітичного забезпечення підприємницької діяльності, Інформаційних технологій у підприємстві, торгівлі та логістиці, Торговельного підприємництва

1. Мета і завдання дисципліни

Мета вивчення дисципліни – забезпечення базової підготовки здобувачів вищої освіти в галузі економічної безпеки, формування комплексу знань про використання теоретико-методичних основ оцінки та аналізу стану економічної безпеки підприємства для формування навичок розробки практичних рекомендацій щодо зниження ризиків підприємства та розробки антикризових заходів.

Завдання вивчення дисципліни:

- формування компетентностей, важливих для особистісного розвитку фахівців та їх конкурентоспроможності на сучасному ринку праці;
- освоєння методів та інструментарію проводити оцінку та аналіз стану економічної безпеки та ризиків підприємства;
- набуття навичок розробки комплексу рекомендацій для зниження ризиків підприємства та розробки антикризових заходів;
- оволодіння навичками виявляти стимулюючи або загрожуючи фактори; оцінювати ризики та ймовірності банкрутства підприємства.

2. Результати навчання

У результаті вивчення навчальної дисципліни здобувач вищої освіти повинен отримати:

Інтегральну компетентність

Здатність розв'язувати складні задачі і проблеми у професійній діяльності або у процесі навчання у сфері готельно-ресторанної справи, що передбачає проведення досліджень та/або здійснення розробки антикризових заходів та характеризується невизначеністю умов і вимог.

Загальні компетентності

- ЗК1. Здатність до адаптації та дії в новій ситуації.
- ЗК2. Вміння виявляти, ставити та вирішувати проблеми.
- ЗК4. Здатність спілкуватися з представниками інших професійних груп різного рівня (з експертами з інших галузей знань/видів економічної діяльності).
- ЗК5. Визначеність і наполегливість щодо поставлених завдань і взятих обов'язків.
- ЗК6. Здатність оцінювати та забезпечувати якість виконуваних робіт.

Спеціальні (фахові, предметні) компетентності (СК):

- СК3. Здатність до ефективного управління діяльністю суб'єктів господарювання в сфері підприємництва та торгівлі.
- СК4. Здатність до вирішення проблемних питань і прийняття управлінських рішень у професійній діяльності.
- СК7. Здатність до прийняття оптимальних рішень, в тому числі на основі логістичних підходів, з метою підвищення та/або підтримання рівня

конкурентоспроможності суб'єктів підприємницької і торговельної діяльності в умовах ризиків та невизначеності ринкового середовища.

Програмні результати навчання (ПРН):

ПРН 1. Адаптуватися та проявляти ініціативу і самостійність в ситуаціях, які виникають в професійній діяльності.

ПРН 2. Визначати, аналізувати проблеми підприємництва і торгівлі та розробляти заходи щодо їх вирішення.

ПРН 4. Застосовувати бізнес-комунікації для підтримки взаємодії з представниками різних професійних груп.

ПРН 5. Професійно, в повному обсязі й з творчою самореалізацією виконувати поставлені завдання у сфері підприємництва та торгівлі.

ПРН 6. Розробляти та впроваджувати заходи для забезпечення якості виконуваних робіт і визначати їх ефективність.

ПРН 9. Розробляти і приймати рішення, спрямовані на забезпечення ефективності діяльності суб'єктів господарювання у сфері підприємницької та торговельної діяльності.

ПРН 10. Вирішувати проблемні питання, що виникають в діяльності підприємницьких і торговельних структур за умов невизначеності та ризиків.

ПРН 14. Формувати і реалізовувати заходи щодо забезпечення стратегічного розвитку, економічної безпеки та конкурентоспроможності суб'єкта господарювання

3. Політика курсу та академічна доброчесність

Очікується, що здобувачі вищої освіти будуть дотримуватися принципів академічної доброчесності, усвідомлювати наслідки її порушення.

При організації освітнього процесу в Центральнотехнічному національному університеті здобувачі вищої освіти, викладачі та адміністрація діють відповідно до: Положення про організацію освітнього процесу; Положення про організацію вивчення вибіркового навчального дисциплін та формування індивідуального навчального плану ЗВО; Кодексу академічної доброчесності ЦНТУ.

4. Програма навчальної дисципліни

№ з/п	Назва теми	Кількість годин	Кількість годин
1	Тема 1. Теоретичні основи економічної безпеки Сутність та зміст економічної безпеки. Рівні економічної безпеки (національний, регіональний, галузевий, підприємства). Основні функції та завдання економічної безпеки. Принципи формування системи економічної безпеки.	20	1. Самостійно опрацювати теоретичний матеріал 2. Дати відповіді на питання для самоконтролю знань 3. Презентації індивідуальних завдань 4. Пройти тест в Moodle

	Взаємозв'язок економічної безпеки з іншими видами безпеки (фінансова, інформаційна, кадрова тощо). Загрози та небезпеки економічної безпеки. Класифікація загроз за походженням (зовнішні/внутрішні) та за сферами виникнення (фінансові, виробничі, маркетингові, інноваційні, інформаційні). Механізми виявлення та ідентифікації загроз. Оцінка рівня небезпеки загроз. Показники та критерії оцінки економічної безпеки. Визначення граничних значень та зони безпеки. Види економічної безпеки підприємства фінансова, виробнича, інноваційна, маркетингова, кадрова та інформаційна безпека. Законодавчо-нормативна база регулювання економічної діяльності. Історичний аспект та еволюція концепції економічної безпеки.		
2	Тема 2. Система управління економічною безпекою підприємства Цілі та завдання системи управління економічною безпекою: Визначення стратегічних та тактичних цілей системи. Забезпечення стабільного функціонування та розвитку підприємства. Мінімізація негативного впливу загроз. Оптимізація використання ресурсів безпеки. Підвищення конкурентоспроможності та інвестиційної привабливості. Формування культури економічної безпеки в організації. Принципи побудови ефективної системи управління: Комплексність та системність підходу. Безперервність та динамічність функціонування. Превентивність та адаптивність. Економічна доцільність та	20	1. Самостійно опрацювати теоретичний матеріал 2. Розв'язання практичних завдань 3. Дати відповіді на питання для самоконтролю знань 4. Презентації індивідуальних завдань. 5. Пройти тест в Moodle

	ефективність. Відповідальність та підзвітність. Принцип єдності та взаємодії всіх підрозділів. Організаційна структура системи управління економічною безпекою. Функції та етапи процесу управління економічною безпекою: Діагностика та моніторинг стану економічної безпеки. Планування заходів із забезпечення безпеки (стратегічне, тактичне). Організація виконання запланованих заходів. Контроль та оцінка ефективності системи. Регулювання та коригування системи. Прогнозування майбутніх загроз та розробка сценаріїв реагування. Інструменти та механізми забезпечення економічної безпеки: правові (договори, внутрішні положення), організаційні (розробка регламентів, інструкцій), економічні (система стимулювання, фінансовий аналіз). технічні (системи безпеки, інформаційні технології), психологічні (формування лояльності персоналу), інформаційні (системи моніторингу ринку, конкурентної розвідки). Взаємозв'язок системи управління економічною безпекою зі стратегією підприємства, зокрема стратегічне планування заходів з мінімізації загроз		
3	Тема 3. Особливості забезпечення економічної безпеки в організаціях різних форм власності та видів діяльності Економічна безпека приватних підприємств: Виклики, пов'язані з конкурентним середовищем та рейдерством. Особливості захисту комерційної таємниці та інтелектуальної власності. Гнучкість у прийнятті рішень	20	1. Самостійно опрацювати теоретичний матеріал 2. Розв'язання практичних завдань 3. Дати відповіді на питання для самоконтролю знань 4. Презентації індивідуальних завдань. 5. Пройти тест в Moodle

щодо заходів безпеки. Обмеженість ресурсів для реалізації повноцінної системи безпеки. Специфіка взаємодії з державними контролюючими органами. Економічна безпека державних підприємств: Вплив державного регулювання та політики. Відповідальність перед суспільством та державними інтересами. Ризики, пов'язані з корупцією та неефективним управлінням. Особливості фінансування та бюджетних обмежень. Проблеми приватизації та реструктуризації. Забезпечення прозорості та підзвітності. Економічна безпека акціонерних товариств: захист прав акціонерів та інтересів інвесторів. Економічна безпека малих та середніх підприємств: Висока чутливість до змін зовнішнього середовища. Обмеженість фінансових, кадрових та інформаційних ресурсів. Залежність від ключових постачальників та споживачів. Акцент на превентивних заходах та швидкій адаптації. Значення кооперації. Особливості економічної безпеки в різних видах діяльності: Промисловість (ризики виробничих збоїв, технологічного відставання, екологічні загрози), сфера послуг (ризики репутації, залежність від людського фактора, інформаційна безпека клієнтських даних), аграрний сектор (залежність від природних умов, ризики врожайності, цінові коливання), ІТ-сфера (кіберзагрози, захист інтелектуальної власності, відтік кадрів), торгівля (ризики логістики, недобросовісна конкуренція, залежність від постачальників), будівництво (ризики проєктів, фінансові ризики, залежність від		
--	--	--

	дозвільних документів).. Торгівля: ризики логістики, недобросовісна конкуренція, залежність від постачальників. Будівництво: ризики проєктів, фінансові ризики, залежність від дозвільних документів. Регіональні та галузеві особливості забезпечення економічної безпеки:		
4	Тема 4. Система управління ризиками в підприємницькій діяльності Концепція та класифікація ризиків. Визначення ризику в підприємницькій діяльності. Класифікація ризиків за джерелом виникнення (зовнішні, внутрішні), за видами (фінансові, виробничі, маркетингові, інноваційні, екологічні, політичні тощо). Систематизація ризиків за можливими наслідками. Поняття допустимого, критичного та катастрофічного ризику. Взаємозв'язок ризиків з невизначеністю. Етапи процесу управління ризиками: ідентифікація ризиків, аналіз ризиків, оцінка ризиків, розробка стратегій та методів реагування на ризики, моніторинг та контроль ризиків, документування та звітність. Методи ідентифікації та аналізу ризиків: якісного аналізу (експертні оцінки, SWOT-аналіз, Дельфі, мозковий штурм), кількісного аналізу (статистичні, метод аналогій, дерево рішень, імітаційне моделювання, метод Монте-Карло), аналіз чутливості та сценарний аналіз. Стратегії та методи реагування на ризики. Інструменти та механізми управління ризиками: страхування (майнове, фінансове, відповідальності), хеджування (фінансові інструменти для захисту від цінових коливань), формування резервів та фондів, диверсифікація діяльності,	20	1. Самостійно опрацювати теоретичний матеріал 2. Розв'язання практичних завдань 3. Дати відповіді на питання для самоконтролю знань 4. Презентації індивідуальних завдань. 5. Пройти тест в Moodle

	портфеля інвестицій, розробка внутрішніх положень та політик, застосування інформаційних систем управління ризиками. Впровадження системи управління ризиками на підприємстві.		
5	Тема 5. Методичне забезпечення оцінювально-аналітичної системи економічної безпеки Принципи побудови оцінювально-аналітичної системи (комплексність та багатомірність оцінки, динамічність та безперервність моніторингу, адекватність та об'єктивність показників, прозорість та доступність інформації, своєчасність та прогностичний характер, взаємозв'язок з системою стратегічного управління.) Джерела інформації для оцінки економічної безпеки (результати внутрішніх аудитів та перевірок, зовнішні аналітичні звіти та дослідження тощо) Методичні підходи до оцінки фінансової складової економічної безпеки. Аналіз показників платоспроможності та ліквідності. Оцінка фінансової стійкості та автономії. Аналіз ділової активності та рентабельності. Використання Z-рахунку Альтмана та інших моделей прогнозування банкрутства. Оцінка грошових потоків та управління оборотним капіталом. Бенчмаркінг фінансових показників з конкурентами. Методичні підходи до оцінки інших складових економічної безпеки (виробничої, інноваційної, маркетингової, кадрової, інформаційної, екологічної).	30	1. Самостійно опрацювати теоретичний матеріал 2. Розв'язання практичних завдань 3. Дати відповіді на питання для самоконтролю знань 4. Презентації індивідуальних завдань. 5. Пройти тест в Moodle
6	Тема 6. Економічна безпека в системі корпоративних відносин підприємства Управління економічною	20	1. Самостійно опрацювати теоретичний матеріал 2. Розв'язання практичних завдань

	безпекою в корпорації вимагає системного підходу, що поєднує фінансові, юридичні та управлінські механізми. Захист прав акціонерів є першочерговим завданням корпоративного управління, оскільки від цього безпосередньо залежать інвестиційна привабливість, стабільність капіталізації та репутація компанії. Ризики корпоративного управління та внутрішніх конфліктів. Забезпечення інформаційної прозорості та звітності. Захист від недружніх поглинань та корпоративного шантажу. Вплив ринкової капіталізації на рівень безпеки. Роль наглядових рад та аудиторських комітетів. Роль галузевих асоціацій та об'єднань. Формування регіональних кластерів безпеки. Метод дисконтування як спосіб оцінки ступеня інвестиційного ризику. Формування корпоративної культури.		3. Дати відповіді на питання для самоконтролю знань 4. Презентації індивідуальних завдань. 5. Пройти тест в Moodle
7	Тема 7. Дослідження особливостей управління ризиком інноваційних проєктів Сутність та класифікація інноваційних ризиків: за видами інноваційних ризиків (технічні, технологічні, ринкові, фінансові, управлінські). Джерела виникнення інноваційних ризиків. Відмінності від традиційних підприємницьких ризиків. Етапи та особливості управління інноваційними ризиками: Ідентифікація: (від ідеї до комерціалізації), оцінка, реагування, моніторинг. Методи оцінки інноваційних ризиків: Якісні - експертні оцінки, SWOT-аналіз інновації, матричний аналіз, аналіз сценаріїв. Кількісні - дисконтування грошових потоків з урахуванням ризику, методи моделювання (Монте-Карло), аналіз чутливості, використання теорії ігор. Аналіз	20	1. Самостійно опрацювати теоретичний матеріал 2. Розв'язання практичних завдань 3. Дати відповіді на питання для самоконтролю знань 4. Презентації індивідуальних завдань. 5. Пройти тест в Moodle

	дерева рішень для вибору оптимальних інноваційних стратегій. Застосування критеріїв NPV, IRR з поправкою на ризик. Оцінка патентної чистоти та ризиків інтелектуальної власності. Аналіз ринку для визначення ризиків попиту та конкуренції. Стратегії та інструменти мінімізації інноваційних ризиків: Диверсифікація інноваційного портфеля. Дослідження та розробки. Тестування та пілотування Співпраця та партнерство: спільні підприємства, альянси, кластери для розподілу ризиків. Гнучкі методології управління проектами (Agile, Scrum): швидка адаптація до змін. Страхування окремих аспектів інноваційного проекту. Особливості фінансування інноваційних проєктів та ризики		
	Разом	150	

5. Система оцінювання та вимоги

Види контролю: поточний, підсумковий.

Методи контролю: спостереження за навчальною діяльністю здобувачів, усне опитування, тестовий контроль.

Форма підсумкового контролю: залік.

По поточному контролю здобувач має можливість отримати бали за активність на лекційних та практичних заняттях, виявлення рівня підготовки здобувачів із зазначеної теми під час опитування, участі в лекційних дискусіях, тестування, підготовки доповіді-презентації та індивідуальних завдань.

Результати навчання, набуті шляхом неформальної, інформальної освіти зараховуються відповідно до Положення про порядок визнання результатів навчання, здобутих шляхом неформальної та/або інформальної освіти в Центральнотехнічному національному технічному університеті.

При контролі на лекційних та практичних заняттях оцінці підлягають: рівень знань, продемонстрований у виступах з доповідями-презентаціями та при підготовці індивідуальних завдань; правильність написання тестів; результати поточного опитування, розв'язання розрахункових практичних завдань.

Таблиця 1

Схема нарахування балів за видами робіт

Види робіт	Максимальна кількість балів за один вид робіт	Орієнтовна кількість робіт, необхідних для одержання здобувачем максимальної кількості балів протягом семестру	Максимальна кількість балів, яку можливо отримати протягом семестру за видом роботи	В тому числі розподіл за рубіжними контролями, враховуючи розподіл балів	
				I	II
Виконання практичних завдань	5	8 завдання	40	20 балів	20 балів
Поточне опитування	5	2 відповіді	10	5 балів	5 балів
Підготовка індивідуальних завдань	10	2 індивідуальні завдання	20	10 балів	10 балів
Тестування	3	10 тести	30	15 балів	15 балів
Разом			100 балів	50 балів	50 балів

Критеріями оцінки є:

при усних відповідях:

- повнота розкриття питання;

- логіка викладання, культура мови;
- емоційність та переконаність;
- використання основної та додаткової літератури;
- аналітичні міркування, вміння роботи порівняння, висновки.

при виконанні письмових завдань:

- повнота розкриття питання;
- цілісність, системність, логічна послідовність, вміння формулювати висновки;
- самостійність виконання завдання;
- акуратність оформлення письмової роботи.

Участь в поточному опитуванні, доповідь-презентації на практичних заняттях, підготовка індивідуальних завдань оцінюється у 5 балів за:

- повний, розгорнутий, вичерпний виклад змісту поставленого питання або проблеми;
- повний перелік необхідних для розкриття змісту питання економічних категорій та законів;
- виявлення творчих здібностей у розумінні, викладенні й використанні навчально-програмного матеріалу;
- здатність здійснювати порівняльний аналіз різних теорій, концепцій, підходів та самостійно робити логічні висновки й узагальнення; знання історії створення таких теорій та еволюції поглядів основних представників;
- уміння користуватись методами наукового аналізу економічних явищ, процесів і характеризувати їхні риси та форми виявлення;
- демонстрація здатності висловлення та аргументування власного ставлення до альтернативних поглядів на дане питання;
- використання актуальних фактичних та статистичних даних, знань дат та історичних періодів, які підтверджують тези відповіді на питання;
- знання необхідних законів і нормативних матеріалів України, міжнародних та міждержавних угод з обов'язковим на них посиланням під час розкриття питань, які того потребують;
- знання точних назв та функцій національних та міжнародних кредитно-фінансових установ, історії їх створення і ролі при вирішенні проблем, які ставляться у конкретному питанні;
- засвоєння питань програми курсу відповідно до основної та додаткової літератури.

Відповідь знижується на 1 бал, якщо не виконано дві вимоги до відповіді на вищий бал.

Відповідь оцінюється у 0 балів за неготовність до заняття.

При виконанні тестування здобувач виконує тест з теми дисципліни, який складається з 10 тестових питань, що оцінюються в 0,5 бали кожне.

При розв'язуванні практичних задач здобувач може отримати:

5 балів – ставиться, якщо практичне завдання розв'язано вірно; 4 бали – ставиться, якщо в практичному завданні допущені незначні помилки;

3 бали – якщо завдання розв'язано вірно не менше 50% обсягу завдання; 2 бали – якщо завдання розв'язано вірно менше половини обсягу завдання;

1 бал – якщо завдання розв’язано вірно не менше 25% обсягу завдання;
0 балів - якщо завдання не виконано або виконано невірно.

Рейтинг здобувача із засвоєння дисципліни визначається за 100 бальною шкалою, у тому числі: перший модуль – 50 балів, другий модуль – 50 балів. Семестровий залік полягає в оцінці рівня засвоєння здобувачем вищої освіти навчального матеріалу на лекційних, практичних, семінарських або лабораторних заняттях і виконання індивідуальних завдань за стобальною та дворівневою («зараховано», «не зараховано») та шкалою ЄКТС результатів навчання.

Для переводу підсумкової оцінки за вивчення навчальної дисципліни, вираженої у балах, у семестрову оцінку за національною шкалою та в залікову оцінку за шкалою ЄКТС використовується шкала.

Шкала оцінювання: національна та ЄКТС

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою
		для заліку
90 – 100	A	Зараховано
82-89	B	
74-81	C	
64-73	D	
60-63	E	
35-59	FX	не зараховано з можливістю повторного складання
0-34	F	не зараховано з обов’язковим повторним вивченням дисципліни

6. Рекомендовані джерела інформації:

Основні:

1. Азаренкова Г.М. Аналіз моделювання і управління ризиком (в схемах та прикладах): навч. посіб. Львів: Новий Світ – 2000, 2023. 240 с. ЦНТУ. Читальний зал №2. [330.131.7(075.8)/A35]

2. Артим-Дрогомирецька З. Б., Негрей М. В. Економічний ризик: навч. посіб. Львів: Магнолія 2006, 2024. 318 с. ЦНТУ. Читальний зал №2. [330.131.7(075.8)/A86]

3. Васильців Т.Г. Економічна безпека підприємництва України: стратегія та механізми зміцнення: Монографія. Львів: Арал, 2008. 384с.

4. Вітлінський В.В., Великоіваненко Г.І. Ризикологія в економіці та підприємстві: Монографія. К.: КНЕУ, 2004. 480 с.

5. Внукова Н.М. Економічна оцінка ризику діяльності підприємств: проблеми теорії та практики / Внукова Н.М., Смоляк В.А. / Харківський національний економічний ун-т. Х.: ВД «ІНЖЕК», 2006. 181 с.

6. Економічна безпека підприємств, організацій та установ: навч. посіб./ [В. Л. Ортинський, І. С. Керницький, З. Б. Живко та ін.]. Київ: Правова єдність, 2021. 544 с. ЦНТУ. Читальний зал №2. [658:005.934(075.8/E45-855132)]

7. Економічна безпека та управління ризиками в підприємницькій діяльності: методичні рекомендації до вивчення курсу з дисципліни для здобувачів вищої освіти спеціальності 076 «Підприємництво та торгівля»/ Укл. Р.І. Жовновач, Н.П.Сисоліна. Кропивницький : ЦНТУ, 2024. 19с.

8. Куліков П.М., Іващенко Г. А. Економіко-математичне моделювання фінансового стану підприємства: навчальний посібник / П. М. Куліков, Г. А. Іващенко. Харків: ВД «ІНЖЕК», 2009. 152 с.

9. Лук'янова В.В., Головач Т.В. Економічний ризик: Навч. посіб. Київ: Академвидав, 2007. 464 с.

10. Обґрунтування господарських рішень та оцінювання ризиків: навч. посіб./ за заг. ред. Л. І. Донець. Київ: ЦУЛ, 2024. 472 с. ЦНТУ. Читальний зал №2. [330.131.7(075.8)/О-13]

11. Основи створення комплексної системи економічної безпеки підприємства: теоретичний аспект [Електронний ресурс] / Коваленко К.В. URL: <http://www.nbu.gov.ua>

12. Сисоліна Н. П. Економічна безпека підприємства : навчальний посібник / укл. Н.П.Сисоліна. Кіровоград: КНТУ, 2014. 224с.

13. Судакова О. І., Гречко Д. В., Шкурупій А. В. Стратегія забезпечення належної економічної безпеки підприємства [електронний ресурс]. URL:: http://www.rusnauka.com/4_SVMN_2007/Economics/18818.doc.htm.

14. Сулим М.В., Пенцак О. С., Можирівська З. Г. Економічний ризик та методи його вимірювання: навч. посіб. Львів: Новий Світ – 2000, 2023. 247 с. (Вища освіта в Україні). ЦНТУ. Читальний зал №2. [330.131.7(075.8)/С89]

15. Управління ризиками в логістиці: навч. посіб./ В. М. Гончарова, Р. Р. Ларіна, О. В. Балуська та ін/. Львів: Магнолія 2006, 2025. 252 с. ЦНТУ. Читальний зал №2. [330.131.7:005.932/У67-343439]

16. Ткаченко А. М. Оцінка рівня економічної безпеки підприємства. URL: http://www.nbu.gov.ua/portal/Soc_Gum/Venu/2010_1/21.pdf

Додаткові:

1. Аніщенко І. В., Пінчук Ю. Б. Оцінка ефективності реалізації та фінансове забезпечення програм розвитку малого бізнесу в регіоні. Економіка та держава, 2005. № 10. С. 29-33.

2. Ареф'єва О. В., Шнипко О. С. Суперечності розвитку як основне джерело загрози безпеці рівноваги економічних систем. Актуальні проблеми економіки. 2006. № 3 (57). С.57-63.

3. Баженова О. В. Застосування системного підходу до аналізу економічної безпеки держави. Вісн. КНУ, сер. Економіка. Вип. 66-67. Київ: ВПЦ КНУ, 2003. С. 122-124.

4. Баженова О. В. Методика визначення оцінки економічної безпеки держави. Актуальні проблеми розвитку підприємницької діяльності в Україні : зб. наук. пр. за заг. ред. А. В. Шегди. Вип. 3. Київ: ВПЦ КНУ, 2003. С. 4-9.

5. Базиліук А. В., Коваленко С. О. Тіньова економіка в Україні. Київ: КФ ДП НДЕІ Мінекономіки, 1998. 206 с.

6. Базилінська О.Я. Фінансовий аналіз: теорія та практика: навч. посібник.

Київ: ЦУЛ, 2011. 328с.

7. Бізнес-планування та управління проектами: навч. посіб./ П. Г. Ільчук, Р. В. Фещур, А. І. Якимів [та ін.]. 2-ге вид., доп та онов.. Львів: Новий Світ – 2000, 2023. 242 с. ЦНТУ. Читальний зал №2. [658:005.511(075.8/Б59-184114)].

8. Бондар Ю.А., Аблязова Н.Р., Жовновач Р.І., Ус Г.О. Концепція корпоративного контролінгу та економічних ризиків в системі маркетингового менеджменту інтеграційних підприємств і об'єднань акціонерних товариств. *Вісник Східноєвропейського університету економіки і менеджменту*, 2024. №1 (31). С.276-290: [https://doi.org/10.58253/2078-1628-2024-1\(31\)-023](https://doi.org/10.58253/2078-1628-2024-1(31)-023)

9. Гичева Н. Ю. Діагностика економічної безпеки підприємства. Економіка: проблеми теорії та практики. Збірник наукових праць. Випуск 247: В 4 т. Том IV. Дніпропетровськ: ДНУ, 2004. С. 634-636.

10. Горячева К. С. Механізм управління фінансовою безпекою підприємства : автореф. дис. на здобуття наук, ступеня канд. екон. наук : спец. 08.06.01 «Економіка, організація і управління підприємствами» / Київський нац. ун-т технологій та дизайну. Київ. 2006. 16 с.

11. Гриньова В. М., Попов О.С. Організаційно-економічні основи формування системи корпоративного управління в Україні: (Монографія). Харків.: Вид. ХДЕУ, 2003. 324 с.

12. Дацків Р. М. Економічна безпека у глобальному вимірі. Актуальні проблеми економіки. 2004. № 7 (37). С. 143-153.

13. Дмитришин, Б. В., Сисоліна Н. П. Програмне забезпечення оцінки та управління ризиками електронного бізнесу *Центральноукраїнський науковий вісник. Економічні науки : зб. наук. пр.* Кропивницький : ЦНТУ, 2024. Вип. 12 (45). С. 244–252. URI DOI: [https://doi.org/10.32515/2663-1636.2024.12\(45\).244-252](https://doi.org/10.32515/2663-1636.2024.12(45).244-252)

14. Економіка підприємства: Підручник / За заг. ред. С.Ф. Покропивного. Київ: КНЕУ, 2001. 526с.

15. Економічний аналіз / За ред. акад. НАНУ, проф. М. Г. Чумаченка. Київ: КНЕУ, 2001. 540 с.

16. Козаченко Г. В., Пономарьов В. П., Ляшенко О. М. Економічна безпека підприємства: сутність та механізм забезпечення: [монографія] Київ: Лібра, 2003. 280 с.

17. Кривов'язюк І.В. Антикризове управління підприємством: навч. посіб. Київ: Кондор, 2023. 366 с. ЦНТУ. Читальний зал №2. [658:005.334(075.8/К82-290554)]

18. Мацибора В.І., Збарський В.К., Мацибора Т.В. Економіка підприємства: навч. посібник. Київ: Каравела, 2012. 320с.

19. Останкова Л.А., Шевченко Н.Ю. Аналіз, моделювання та управління економічними ризиками: навч.посібник. Київ : ЦУЛ, 2011. 256с.

20. Основи інформаційної безпеки: навч. посібник / С.В. Ковтун та ін. Кіровоград: КНТУ, 2012. 444с.

21. Сисоліна І.П., Кононенко Л.В., Сисоліна Н.П. Митне оформлення вантажів в умовах цифровізації: проблеми та перспективи № 66 (2024): Економіка та суспільство. Електронний журнал <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2024-66-131>

22. Сисоліна Н.П., Савеленко Г.В., Сисоліна І.П. Економічна безпека агропідприємств в умовах війни: можливості та загрози. № 65 (2024): *Економіка та суспільство* | *Економіка та суспільство (economyandsociety.in.ua)* DOI: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2024-65-19>

23. Соціально-економічна безпека підприємництва: сучасний теоретичний дискурс: монографія. Львів: Магнолія 2006, 2025. 247 с. ЦНТУ. Читальний зал №2. [658:005.934/С69]

24. Хаджинова О.В., Жовновач Р.І., Щепка О.В. Забезпечення економічної безпеки виробничого підприємства у цифровому середовищі. *Центральноукраїнський науковий вісник. Економічні науки*. 2024, №12(45). С. 224-236. [https://doi.org/10.32515/2663-1636.2024.12\(45\).224-236](https://doi.org/10.32515/2663-1636.2024.12(45).224-236)

25. Економічна безпека підприємства: Методичні вказівки до вивчення курсу для студентів спеціальності 7.03050401 «Економіка підприємства за видами діяльності»/ Н.П.Сисоліна, Г.В.Савеленко. Кіровоград; КНТУ, 2014. 18с.

Законодавчі та нормативні документи:

1. Господарський кодекс України : Закон України від 16.01.2003 № 436-IV. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/436-15>.

2. Кодекс України з процедур банкрутства : Закон України від 18.10.2018 № 2597-VIII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2597-19>.

3. Податковий кодекс України : Закон України від 02.12.2010 № 2755-VI. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2755-17>.

4. Методичні рекомендації з розроблення бізнес-плану підприємств : затв. Наказом М-ва економіки України від 06.09.2006 № 290. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v0290665-06>

5. Про запобігання та протидію легалізації (відмиванню) доходів, одержаних злочинним шляхом, фінансуванню тероризму та фінансуванню розповсюдження зброї масового знищення: Закон України від 06.12.2019 № 361-IX. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/361-20#n584>

6. Цивільний кодекс України: Закон України від 16.01.2003 № 435-IV. URL: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/435-15>

Інформаційні ресурси (офіційні сайти):

1. Офіційний сайт Верховної Ради України. URL: <http://www.rada.gov.ua>.

2. Офіційний сайт Кабінету Міністрів України.
URL:<http://www.kmu.gov.ua>.

3. Офіційний сайт Державної служби статистики України.
URL:<http://www.ukrstat.gov.ua>

4. Офіційний сайт. Нормативні акти України. URL: <http://www.nau.ua>

5. Національна бібліотека імені В.І. Вернадського. URL:
<http://www.nbuv.gov.ua/>